

Vergaderjaar 2018–2019

33 625

Hulp, handel en investeringen

Nr. 286

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juli 2019

In deze Kamerbrief wordt een niet-uitputtend overzicht van door Nederland gesteunde programma's voor mensen met een beperking uitgelicht op de onderwerpen cultuur, (seksuele en reproductieve) gezondheid, lobby en beleidsbeïnvloeding, economische kansen en onderwijs. Hiermee wordt invulling gegeven aan de toezegging zoals gedaan tijdens de Begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking op 29 november 2018.

De Nederlandse internationale inzet voor mensen met een beperking vormt onderdeel van de bredere *leave no one behind* agenda: de ambitie om vooral verbeteringen te realiseren voor hen die het meest achtergesteld zijn. Mensen met een beperking vormen geen doelgroep waarvoor aparte beleidsinstrumenten zijn of worden ontwikkeld.

Cultuur als instrument om gelijkheid te bevorderen

Nederland zet zich via haar internationaal cultuurbeleid onder andere in om sociale verbinding te bevorderen en de dialoog te ondersteunen rondom maatschappelijke vraagstukken. Cultuur kan een krachtig medium zijn om nieuwe groepen in de samenleving te bereiken en inclusiviteit te bevorderen. Op basis van deze overtuiging ondersteunt een divers aantal ambassades culturele initiatieven gericht op mensen met een beperking.

De Nederlandse ambassades in Midden-Amerika en Indonesië ondersteunen projecten waarbij jongeren met een beperking worden gestimuleerd om hun talenten te ontwikkelen. In Honduras, waar het project tot eind 2020 loopt, hebben jongeren met een beperking een bedrijf opgezet waar zij hun schilderijen kunnen verkopen. In Indonesië heeft de ambassade in 2019 een tentoonstelling ondersteund waar schoolkinderen met een beperking hun kunst konden verkopen, met als succesvol eindresultaat een uitverkochte evenementenhal.

Het Consulaat-Generaal in Sint Petersburg ondersteunt sinds 2018 de organisatie *Switch2Move*, die een programma aanbiedt voor het omscholen van voormalige professionele dansers om te kunnen werken met verschillende doelgroepen, waaronder mensen met een lichamelijke beperking. In 2019 ondersteunt de ambassade een reeks workshops waarin de *Switch2Move*-bewegingsmethode wordt aangepast aan kinderen met autisme om bij te dragen aan meer inclusie en bewustwording over kinderen met autisme in de Russische samenleving. Tot nu toe is er nog niet veel onderzoek gedaan naar de effecten van dans op kinderen met autisme. Met dit project, wat loopt tot 2021, kan *Switch2Move* met de samenwerkende school (*School 755*) vooroplopen en de specifiek te ontwikkelen methode verspreiden naar andere landen. Ook de ambassade in Moskou zet zich in voor mensen met een beperking, onder andere via een uitwisselingsprogramma in de periode 2018–2019. Het programma is erop gericht kennis en ervaringen uit te wisselen tussen Russische en Nederlandse museumspecialisten op het gebied van inclusie en toegankelijkheid, met verhoogde participatie aan culturele activiteiten door een meer divers publiek. Het programma omvat een breed palet aan activiteiten, deels gericht op kennisuitwisseling door middel van webinars en studiereizen, deels op concrete eindresultaten zoals een reeds verschenen boekje over gebarentaal in musea met een presentatie voor museum personeel van de meest relevante gebaren in het Engels en het Russisch.

Bevorderen van keuzevrijheid en gezondheid

Om bewustwording en het kennisniveau over Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten te verhogen onder vrouwen met een auditieve of visuele beperking heeft de Nederlandse ambassade in Georgië de organisatie *Healthy Life* gesteund in het aanbieden van trainingen aan deze groep vrouwen (2018–2019; via het Accountability Fonds). Met de steun heeft *Healthy Life* op maat gemaakte trainingen en materialen kunnen ontwikkelen in gebarentaal, audio en animaties. Ongeveer 100 vrouwen hebben de trainingen, verzorgd door gynaecologen, bijgewoond in de hoofdstad Tbilisi. Vijf vrouwen zijn getraind om zelf als trainer op te kunnen treden en zo de informatie effectief over te brengen. Om een nog groter publiek te bereiken en bewustwording te verhogen zijn de animaties, onder begeleiding van gebarentaal, gedurende vier maanden op de nationale televisie getoond.

De situatie in Jemen is door de oorlog en economische blokkade nog zeer zorgwekkend. Er is sprake van een aanhoudende verergering van bijvoorbeeld toegang tot primaire diensten, goederen, economische activiteiten en inkomen. Mensenrechten staan onder druk. Ook de aanwezigheid van landmijnen in Jemen is een grote zorg. De landmijnen maken veel slachtoffers en zij die het overleven kunnen er ernstige beperkingen aan overhouden. Met steun van onder andere de Nederlandse ambassade in Jemen zet *United Nations Development Programme* (UNDP) zich met ontminningsactiviteiten in voor preventie van en zorg voor slachtoffers. De Nederlandse bijdrage (2017–2020) richt zich specifiek op het verminderen van de fysieke en economische impact van landmijnen. Dit wordt onder andere gedaan door meer mensen bewust te maken van het risico van landmijnen en bij te dragen aan de fysieke en socio-economische rehabilitatie van slachtoffers. In 2017 hebben hierdoor 637 slachtoffers steun ontvangen, zoals het toegang geven tot een rolstoel, hoortoestel en/of krukken.

Versterken van de stem van mensen met een beperking

In veel landen worden de rechten van de meest gemarginaliseerde en gediscrimineerde groepen niet erkend of nageleefd. Nederland maakt zich sterk om ongelijkheid in rechten en maatschappelijke kansen tussen bevolkingsgroepen te verkleinen. In veel gevallen steunt Nederland hiertoe maatschappelijke organisaties, die op hun beurt bij hun eigen overheden pleiten en beïnvloeden, zodat de verantwoordelijkheid genomen wordt voor inclusief beleid.

De meest uitgesloten groepen in samenlevingen ondervinden vaak de grootste obstakels om hun stem te laten horen. Om dit te veranderen heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken het *Voice* programma opgericht, uitgevoerd door *Oxfam Novib* en *Hivos*. *Voice* richt zich op de meest gemarginaliseerde en gediscrimineerde groepen in 10 Afrikaanse en Aziatische landen, met als doel om groepen mensen te versterken en verbinden die vaak niet worden gehoord. De *Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling* (OESO) heeft *Voice* in 2018 uitgeroepen tot een van de 40 succesvolste bijdragen aan het duurzame ontwikkelingsdoel van de VN: *leave no one behind*¹. Eén van de groepen waar *Voice* zich specifiek op richt zijn mensen met een beperking; gemiddeld genomen heeft 20% van de door *Voice* gesteunde organisaties mensen met een beperking als doelgroep. Bijvoorbeeld in Mali, creëren sociale en historische opvattingen over mensen met een beperking, waaronder mensen met albinisme, een grote barrière voor hen voor het genieten van fundamentele mensenrechten. Deze mensen hebben vaak te maken met vijandige gedragingen, hetgeen er toe leidt dat in sommige afgelegen gebieden mensen met een beperking, en specifiek mensen met albinisme, geofferd worden. De *Association Malienne pour la Protection de l'Albinos* probeert hier met steun van *Voice* verandering in te brengen, door zowel op gemeenschapsniveau als bij autoriteiten bewustwording te creëren dat mensen met albinisme dezelfde rechten hebben als ieder ander.

Om de capaciteiten van organisaties voor mensen met een beperking te versterken op het gebied van lobby en beleidsbeïnvloeding ondersteunt de Nederlandse ambassade in Nigeria het *Centre for Citizens with Disabilities* (2016–2020), via het Accountability Fonds. Het uiteindelijke doel hiervan is het bijdragen aan een sterk en actief maatschappelijk middenveld dat de publieke en private sector aansprakelijk houdt op dit vlak. De gezamenlijke inzet van het *Centre for Citizens with Disabilities* en andere organisaties heeft zijn vruchten afgeworpen: in 2018 is in Nigeria de *National Disability Bill* ondertekend, waarin iedere vorm van discriminatie tegen mensen met een beperking strafbaar wordt gesteld. Deze wet stelt dat er maatregelen getroffen dienen te worden om publieke gebouwen toegankelijk te maken voor mensen met een beperking en dat onderwijs en zorg rekening dienen te houden met de behoeften van mensen met een beperking.

Stimuleren van economische kansen

Mensen met een beperking in Indonesië hebben gelimiteerd toegang tot banen, en ook de mate van zelfstandig ondernemerschap is beperkt voor deze groep. Er bestaan veel misvattingen onder werkgevers waar het gaat om mensen met een beperking. Bijvoorbeeld dat alle mensen met een beperking niet kunnen werken, niet voltijd kunnen werken, of geen zwaar fysiek werk kunnen verrichten. De Nederlandse ambassade in Indonesië steunt een project van de *Leprastichting* (2017–2020; via het Accounta-

¹ OECD (2018), *Development Co-operation Report 2018: Joining Forces to Leave No One Behind*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/dcr-2018-en>.

bility Fonds) dat erop gericht is betere inclusie te realiseren voor mensen met een beperking in de economie, onder andere via het versterken van de lobby en beleidsbeïnvloedingscapaciteiten van organisaties voor mensen met een beperking. Binnen het project zal bijvoorbeeld een database opgericht worden met mogelijke werkzaamheden voor mensen met een beperking en de benodigdheden om effectief aan het werk te kunnen. Tegelijkertijd worden gesprekken gevoerd met de private sector en overheden om bewustwording over de positie en rechten van mensen met een beperking te verhogen. Tot slot wordt er door de organisaties richting overheden aangestuurd op het creëren van beleid en een uitvoeringsplan ten aanzien van werkgelegenheid voor mensen met een beperking.

Inclusief onderwijs als opstap voor verdere kansen

Sinds 2018 draagt Nederland bij aan het *Global Partnership for Education* en *Education Cannot Wait* om toegang tot onderwijs in ontwikkelingslanden te bevorderen. Ook hier gaat speciale aandacht uit naar het bereiken van de meest gemarginaliseerde groepen, waaronder jongeren met een beperking. Het *Global Partnership for Education* is erop gericht onderwijssystemen in ontwikkelingslanden te verbeteren, met oog voor inclusiviteit en gelijke toegang. Met de steun aan *Education Cannot Wait* wordt beoogd de toegang tot kwalitatief onderwijs voor jongeren in fragiele context te vergroten. Om dit te bereiken steunt *Education Cannot Wait* programma's waarin gendergelijkheid en rechtvaardigheid hoog op de agenda staan. Hierbij werken ze samen met partners om inclusief onderwijs een realiteit te maken voor kinderen met een beperking.

In Mozambique heeft de Nederlandse ambassade van 2015–2017 een overkoepelend programma ondersteund van maatschappelijke organisaties die opkomen voor de rechten van onder andere mensen met een visuele beperking. Deze inzet heeft er onder andere toe geleid dat de Mozambikaanse overheid in 2017 een beleidsregel heeft aangenomen waarin staat vastgelegd dat kinderboeken in braille in het primair onderwijs worden geïntroduceerd om inclusiviteit van onderwijs te garanderen. Ook in 2018–2019 ondersteunt de ambassade dit programma, waarin verder gepleit zal worden voor onder andere bredere beschikbaarheid van informatie in braille, waaronder tijdens verkiezingen. In Zimbabwe en Indonesië worden eveneens door de Nederlandse ambassades programma's ondersteund met als doel mensen met een beperking te mobiliseren om te stemmen, dan wel het verminderen van barrières om te stemmen.

Tot slot is het Ministerie van Buitenlandse Zaken in 2018 een Strategisch Partnerschap aangegaan met UNICEF, UNHCR, de International Labour Organization, Wereldbank en de International Finance Corporation om perspectief te bieden aan vluchtelingen en gastgemeenschappen. Onder dit partnerschap zullen in een achttal landen activiteiten geïmplementeerd worden in het Midden-Oosten en Noord-Afrika en de Hoorn van Afrika. In Jordanië zal UNICEF samen met het Ministerie van Onderwijs van Jordanië een project uitvoeren gericht op het vergroten van de toegang tot formeel onderwijs voor kinderen met een beperking. Het project beoogt 89 scholen te ondersteunen in de transitie naar inclusief onderwijs.

Bovengenoemde voorbeelden zijn illustratief voor de wijze waarop Nederland zich op de verschillende beleidsgebieden inspant om verbetering te realiseren voor mensen met een beperking, als onderdeel van de

breder *leave no one behind* agenda. Deze inspanningen zijn essentieel om de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen voor 2030 te behalen en verbeteringen te realiseren voor hen die het meest achtergesteld zijn.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag